

EN KOPP KAFFE

Eller mötet med tretton industrier i södra Sverige

Li Lundvang

EN KOPP KAFFE

Eller mötet med tretton industrier i södra Sverige

Li Lundvang

En kopp kaffe
-eller mötet med tretton industrier i södra Sverige
Li Lundvang
Media-Tryck, Lund, 2012
ISRN: LUT-DVIDE/EX--11/50145-SE

Examensarbete, masternivå
Lund University School of Industrial Design
© Li Lundvang

Examinator
Claus-Christian Eckhardt, professor och formgivare

Handledare
Olof Kolte, föreläsare och formgivare

Tack till

Ett stort tack till Olof Kolte för värdefulla diskussioner, till Anna Larsson för tålamod och grafisk handledning och till min examinator Claus-Christian Eckhardt.

Tack till Anders Lundvang för ovärderlig handledning med redigeringsteknik och till Björn Tillman på Printografen för framtagna dummie.

Jag vill också tacka alla företag för att jag fick besöka era fabriker. Ett särskilt tack till Melins Metall AB, Ingelsten & Co AB och till Carin Peters på Näringsliv Skåne, Region Skåne, för ekonomiskt stöd som bidragit till att projektet har kunnat växa.

Tack till Bokförlaget Arena och Form/Design Center för att ni har gjort det möjligt att realisera min vision.

Till sist vill jag tacka alla klassamrater som varit ett stort stöd och en källa till inspiration under fem år.

Abstract

This project aims to highlight the manufacturer as an important asset in product development. In order to design a product, it is necessary, especially for industrial designers to have good knowledge of the manufacturing technologies that are available and to have knowledge of the working environments in which our ideas are put into practice. Increased cooperation between local actors opens opportunities for a vital dialogue between producers, designers and manufacturers.

During field trips to thirteen industries in southern Sweden photographs and filmed material have been created and collected. In addition, interviews were conducted with industrial design students, producers and a researcher in industrial transformation.

In the end, the project was focused on the meeting with the factories and their workers. The importance of an early dialogue in the designing process of a product has thereby been discovered.

Prepared materials and adopted insights will be summarized in a book and exhibition, free for any visitors or readers to respond to and interpret with their own preferences.

Keywords

Lokal produktion, industridesign, svensk tillverkningsindustri.

Local production, industrial design, Swedish manufacturing industry

Förord

Som designstudent frågade jag mig:

Vilken kunskap har formgivare om den miljö där det vi formger produceras? Hur delaktiga är formgivare i tillverkningen av en produkt?

Jag anser att det är nödvändigt för formgivare, i synnerhet industridesigners, att ha god kunskap om de tillverkningsmetoder som finns och om de arbetsmiljöer där våra idéer konkretiseras. Det är en förutsättning för att kunna formge en bra produkt.

En projekttid hade nu tagit form, i mitt projekt skulle jag kartlägga och få mer kunskap om olika tillverkningsmetoder genom att besöka utvalda industrier. För att kunna genomföra dessa besök, med den omfattning examensarbetet bör ha, avgränsades projektet geografiskt. Då utbildningen hålls i Lund var det naturligt att utgå från Skåne. Då jag eftersträvade en stor bredd i materialbearbetning och tillverkningsmetoder, beslutade jag mig för att avgränsa min undersökning till lokal tillverkningsindustri i södra Sverige.

Genom att fokusera på ett begränsat område kom projektet också att handla om lokal produktion ur ett miljö-, samhällsekonomiskt och politiskt perspektiv. Begreppet lokalt är naturligtvis relativt, ett faktum är att den sammanlagda sträcka jag har rest i mitt projekt för att ta mig till tretton fabriker på spridda platser i södra Sverige mot-

svarar drygt en sjättedel av avståndet från Lund till Peking.

Att projektet skulle sluta i en bok och utställning beslutades i samband med att projekttiden tog form. Det kändes naturligt att sammanställa och kommunicera resultatet på detta sätt. Genom projektet har jag utvärderat och sökt andra vägar men alltid kommit tillbaka till den ursprungliga tanken om en bok och utställning.

Projektet gjordes inom de tidsramar som fanns för examensprojektet, det vill säga ett arbete på 30 poäng. Ju mer jag arbetade med projektet desto större blev mina ambitioner och mitt intresse för ämnet. Det här är ett projekt som är färdigt att presentera efter en termins arbete men det är också ett projekt som jag tar med mig in i mitt arbetsliv för att vidareutveckla i min roll som egen företagare.

Innehåll

Inledning

Vill du ha en kopp kaffe?	13
Mål med projekt	15
Mål med research	15

Research

Inledning research	17
Vackrare Vardagsvara	18
ÖFA	20
Designer: no name	22
Sveriges industrihistoria	24
Artiklar	26
Samtal med Staffan Laestadius	28
Samtal med industridesignstudenter	30
Syntes av reserach	37

Studiebesök

Förberedelser inför besök	38
Val av industrier	40
Första besöket / Bokbinderi	42
Trådbockning	44
Förpackningsglasbruk	45
Sandgjuteri aluminium	46
Djupdragning av plåt	47
Metalltrådsväveri	48
Formsprutning av plast	49
Inredningssnickeri	50
Klockgjuteri	51
Stenkärlsfabrik	52
Böjträ och böjning av rör	53
Skinnsömnad	54
Bearbetning av textil som metervara	55
Syntes av studiebesök	56

Finansiering

Att nå ut till målgruppen	58
---------------------------	----

Gestaltning

Om en utställning	60
Om tretton föremål	62
Om en film	64
Redigering av en film	66
Om en bok	68
Att göra en bok	70
Inspiration till en bok	72
Skisser till en bok	74
Dummie	78

Summering

Resultat	82
Sammanfattning	86
Diskussion och slutsats	88

Bilagor

Lathund till studiebesök	90
Projektbeskrivning till bokförlag	92

Källförteckning

94

Vill du ha en kopp kaffe?

I Sverige är en kopp kaffe en inbjudan till samtal. Detta projekt handlar egentligen om att mötas. För genom satsning på lokal produktion ökar möjligheten att mötas ansikte mot ansikte, att hitta en gemensam linje, det handlar om att förstå varandra, om att förmedla sina idéer. Genom ökat samarbete mellan lokala aktörer öppnas en dialog mellan producent, formgivare och tillverkare. Det handlar om att som formgivare få möjligheten att känna på materialen, titta på maskinerna, se platsen där tillverkningen ska ske, att prata med dem som ska tillverka produkterna. Det handlar om att förmedla en känsla av att det är något vi gör tillsammans, att alla är delaktiga. Det handlar om mötas på en gemensam plattform över en kopp kaffe.

Idag försvinner kunskap om hantverk och tillverkning i och med att en stor del av produktionen läggs utomlands, de tjänster som kommer öka mest inom industrisektorn sägs vara ingenjörs-tjänster och kontorsarbete. Att kunskap om hantverk försvinner är inte en ny företeelse. Genom historien har gamla tillvägagångssätt ersätts eller utvecklats för att bli mer energi- och tidseffektiva. Men i regel har de framställningstekniker vi använder oss av idag sina rötter i gamla beprövade metoder, om än från en tid när samhället såg annorlunda ut och med andra förutsättningar och krav.

Vad vi står inför idag är en växande och allt mer köpkraftig befolkning. I Sverige har vi sedan början av 1900-talet en tradition av höga krav på god arbetsmiljö och kvalitet, vilket kräver högre löner än i många andra industrinationer. Med den hårda konkurrens som råder idag har vi lamsugna sett hur otaliga företag tvingats flytta sin produktion utomlands för att överleva och stå emot marknadens krav på låga produktionskostnader. Vi exploaterar jorden och dess resurser genom överkonsumtion och med en globaliserad marknad som transporterar varor fram och tillbaka över stora delar av jordklotet.

Med ”En kopp kaffe” vill jag upplysa om och fokusera på fördelarna med att använda sig av lokal industri, inte bara från ett miljöperspektiv. Syftet är att lyfta fram tillverkare som en viktig tillgång i produktutvecklingen. Syftet är också att hitta något nytt att tillföra i diskussionen. Viktig kunskap och inspiration finns att hämta i de miljöer där en formgivares idéer förverkligas för att sedan kunna nå ut till konsumenterna.

Local time table

	January	February	March	April	May	June
<i>To form a foundation</i>		<i>Research (phase 2 - 4)</i>	<i>Research (phase 5)</i>	<i>Concept realization</i>		<i>Presentation & Exhibition</i>
		<i>Concept basics</i>			<i>Presentation</i>	
				<i>Final concept finished</i>		<i>Presentation</i>
				<i>Deliver report (90%)</i>		<i>Deliver report (100%)</i>
				<i>Exhibition</i>		
<i>Report</i>						
<i>Documentation</i>						
<i>Exhibition</i>						

Mål med projekt

Detta projekt syftar till att undersöka den potential som finns i södra Sverige vad gäller tillverkning av produkter.

Resultatet ska fungera som en källa till kunskap och inspiration för industridesigners. Den bör stimulera användningen av lokala resurser i designprocessen och den slutliga produktionen. Resultatet av projektet ska också belysa tillverkarnas roll vid produktframtagning.

Mål med research

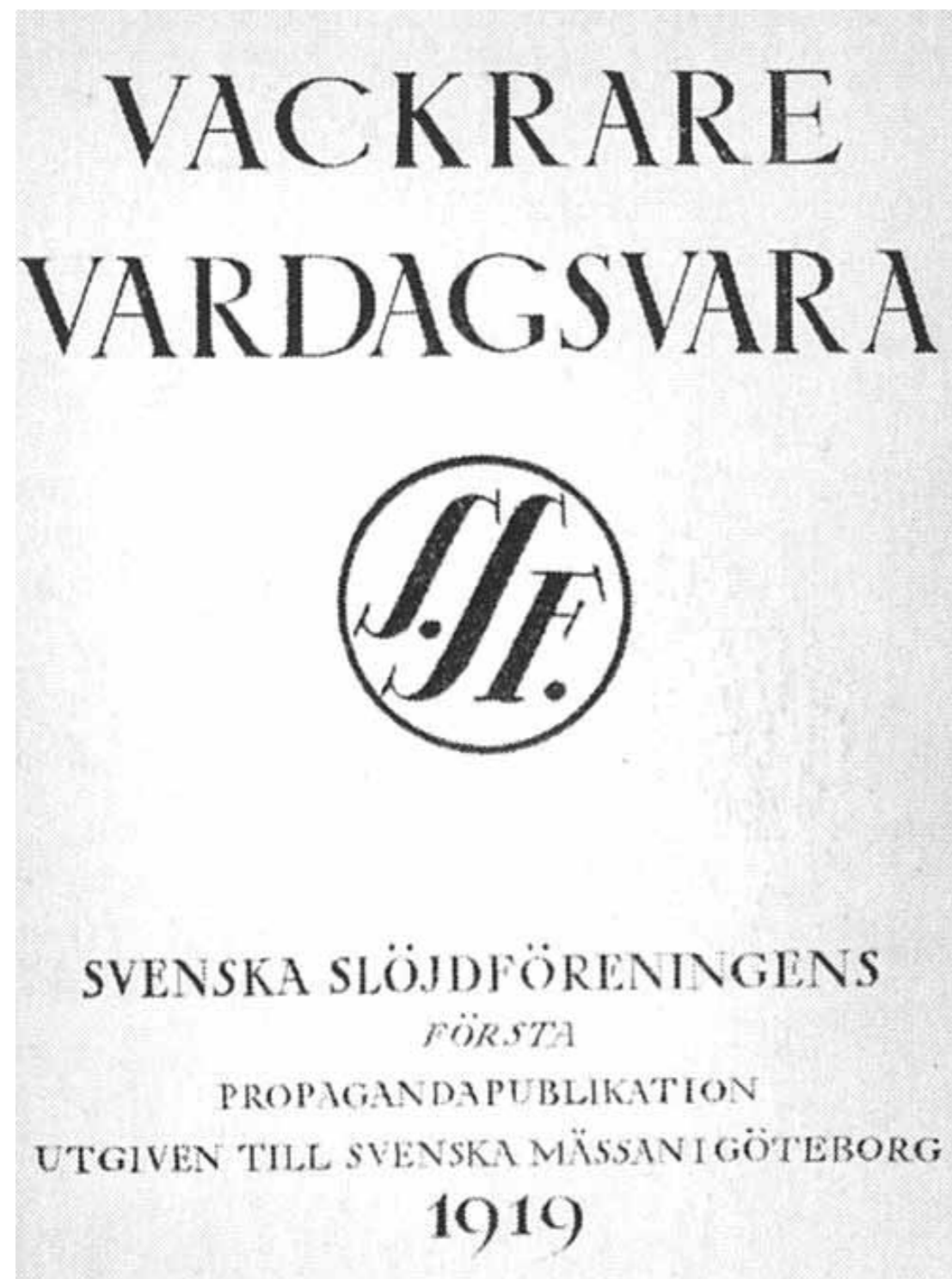
Syftet med denna studie är att undersöka och få kunskap om en del av de tillverkningsindustrier som finns i södra Sverige. I studien har tillvägagångssätt från uppdrag till produktion varit i fokus. Arbetet började tidigt med att undersöka vad som gjorts tidigare inom området. Som bakgrundsfakta gavs inblick i Sveriges industriella historia samt vilken roll tillverkningsindustrin har i dagens samhälle.

Studien ska leda fram till ett fungerande koncept som inspirerar industridesigners att utnyttja de möjligheter som finns att producera produkter lokalt. Resultatet av projektet ska belysa tillverkarnas roll vid produktframtagning.

Inledning research

Research bestod av utställningsbesök, studier av böcker till form och innehåll. Dessutom anordnades intervjuer med personer med kunskap om vissa specialområden. Framförallt hittades mycket kunskap och svar genom fältstudier på tretton olika industrier i södra Sverige. Ett seminarium samordnades också med klasskamrater kring mitt ämne.

Telefonintervjuer antecknades och gruppsamtal spelades in för att senare kunna summeras och analyseras. Besök på industrier dokumenterades i ljud, foto och i rörlig bild.

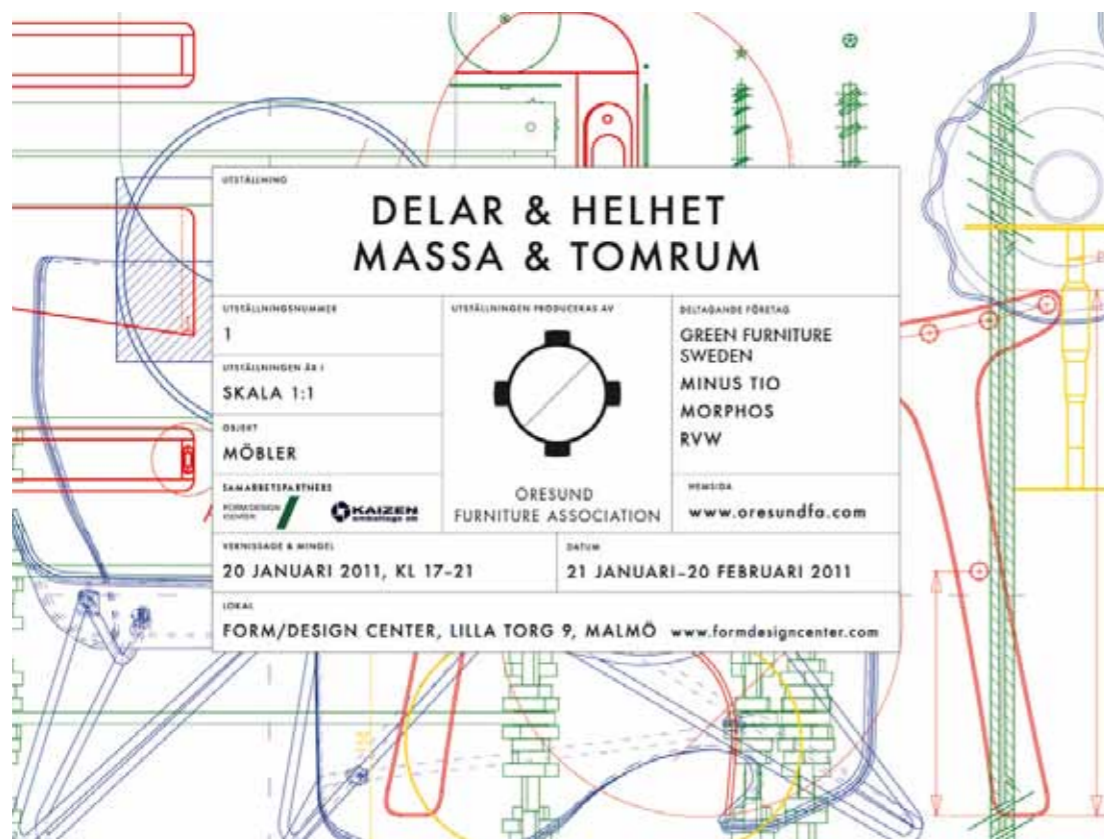

Vackrare vardagsvara

Vackrare vardagsvara skrevs av Gregor Paulsson och publicerades i samband med att Svenska slöjdföreningen hade en utställning på Svenska mässan i Göteborg 1919. Budskapet i boken proklamerar tydligt: den nya teknik som möjliggjorde masstillverkning skulle inte användas för att efterhärma handarbetet. Man skulle istället använda sig av de nya möjligheter som maskinerna erbjuder och låta det få styra formen på de föremål som tillverkades. Boken hämtade inspiration från den tyska föreningen Deutche Werkbund som ville förena konst med industriell tillverkning vars principer redan hade presenterats på den välbesökta Slöjdföreningens Hemutställning i Stockholm 1917.

Begreppet "Vackrare vardagsvara" spreds fort och kom att förändra den svenska synen på formgivning och dess samarbete med den svenska industrin. Slöjdföreningen vände sig egentligen till arbetarklassen och strävade efter att ta fram möbler som producerades till så pass lågt pris att alla hade råd med vackra vardagsvaror. De som först kom att anamma och efterfråga den nya estetiken var dock överklassen.

Med "En kopp kaffe" finns en strävan att inspirera och uppmuntra till ett ökat samarbete mellan lokala formgivare, producenter och tillverkningsindustri. Mycket finns att lära av hur "Vackrare vardagsvara" budskap spreds. Hur hade boken presenterats och marknadsförts idag? Hur går man tillväga för att nå ut med sitt budskap på liknande sätt idag?

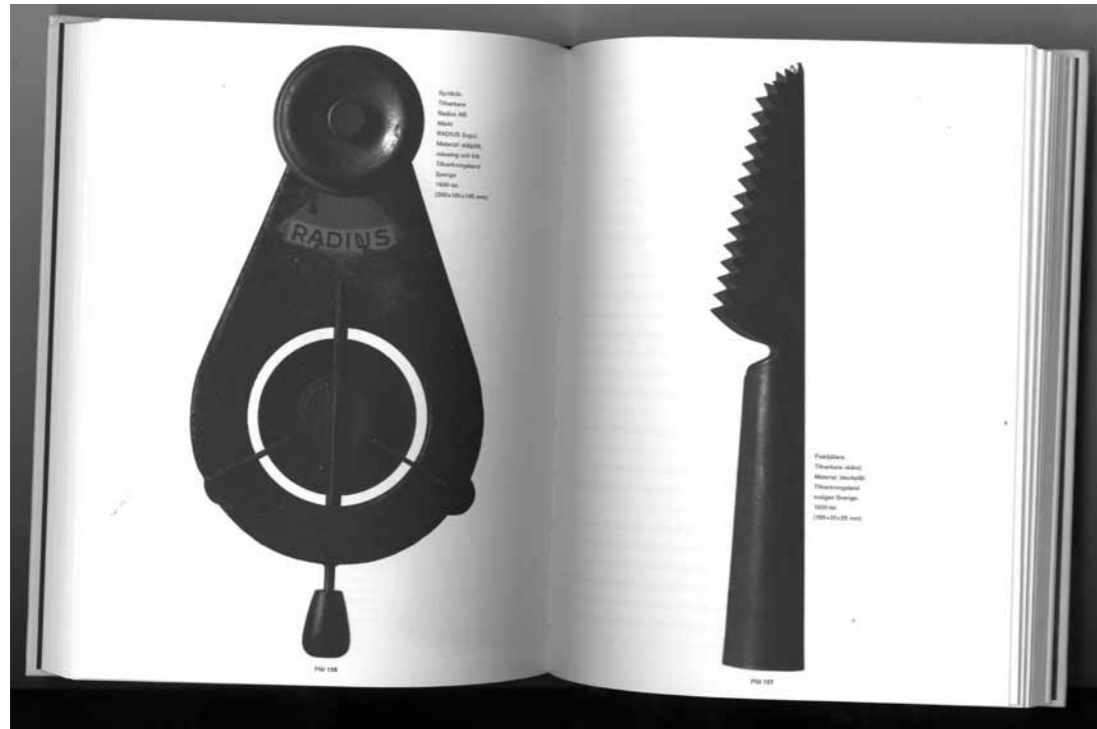
ÖFA

I början av min research besöktes utställningen "Delar & helhet, massa & tomrum". Här presenterades ÖFA (Öresund Furniture Association) en nybildad intresseförening för möbelproducenter med anknytning till öresundsregionen. Deras främsta syfte är att öka kontakten och samarbeten mellan producenter i regionen. De vill främja samarbeten och nätverkande mellan tillverkare, formgivare och arkitekter. På utställningen visade de deltagande producenternas möbler både i sina beståndsdelar och som sammansatt konstruktion.

I samband med utställningen arrangerades den 17 februari en presentation av de fyra möbelproducenterna (Rvw, Green furniture Sweden, Minus-tio och Morphos). Jonas Nordgren från Rvw diskuterar hur det är att vara både formgivare och producent. Jonas ansåg att en viktig fördel med att samarbeta med lokala tillverkare är att man som producent och formgivare får stor insyn och kontroll i produktionen.

Överlag var "Delar & helhet, massa & tomrum" en fint sammansatt utställning för att introducera ÖFA för allmänheten. Greppet att visa möblernas beståndsdelar gav besökaren inblick i tillverkning och hantverk. Dock nämns inte vilka de lokala tillverkarna är eller hur deras verksamhet ser ut, varken i samtalen eller i utställningen. Detta är bara ett exempel men som tydligt visar ett genomgående mönster inom designbranschen där allt ljus är riktat mot stora namn på formgivare och producenter. På senare år har ordet lokaltillverkning användas för att ge företag och formgivare en bra image. Ett faktum är dock att tillverkarna bakom produkterna inte lyfts fram i dessa sammanhang.

Varför inte bjuda in representanter från tillverkningsindustrin som själva kan berätta om deras verksamhet?

Designer: no name

En annan utställning som gav mycket inspiration är "Designer: no name" med tillhörande bok med samma titel. En ambulerande utställning där Torbjörn Lenskog (art director och design-samlare) visar gamla föremål med okänd formgivare från sin egen samling. Här lyfts material och tillverkningsteknik fram genom att organisera och visa föremålen efter det material de är tillverkade i.

Då utställningen visades 2002 har jag endast fått uppleva den genom att studera bilder och den utställningsplan som Form/Design Center generöst delgav mig med. Genom att leta upp och införskaffa boken kunde en närmare studie göras av boken. Också här är föremålen uppdelade efter material. Varje material introduceras med en kort beskrivning av dess egenskaper och hur de kan bearbetas. Föremålen är vackert porträtterade med svartvita foton.

Med Torbjörn Lenskogs skicklighet som grafisk formgivare tycks både boken och sammanställt grafiskt material till utställningen ge ett samlat och lättbegripligt uttryck som dessutom kommunicerar ett intressant innehåll. Något som jag vill ta med mig när jag själv utformar min utställning.

“Likt kultur och formgivning speglar industrins karaktär strömningar i samhället.”

Svensk industrihistoria

På Malmös stadsbibliotek i jakt på någon form av statistik över hur tillverkningsindustrin ser ut i Sverige idag hittade jag svaret på helt andra frågor. Två veckors studie i sveriges industrihistoria gav istället en grundlig insyn i hur vår industrination har vuxit fram och förändrats genom århundraden. Studien gjorde klart att många faktorer påverkar industrins förändring. Likt kultur och formgivning speglar industrins karaktär strömningar i samhället.

Sverige formades under 1800-talets senare hälft till ett industriland med hög teknisk kompetens och var tidigt beroende av import och export av råvaror och produkter även om basindustrin grundades på lokala råvarukällor. Genom årtionden har industrin anpassat sig efter politiska skiftningar, ekonomiska kriser och krig. Kapitalmarknaden är idag gemensam för i princip hela världen. Tung industri och konsumtionsindustri har flyttades till låglöneländer. Trots stora avstånd går där att tillverka snarlika varor till ett bättre pris.

I Sverige fokuserades i början av 2000-talet istället på högteknologisk och kundstyrd produktion. Serietillverkningen har utvecklats för att vara flexibel och serviceinriktad. Många efterfrågar idag produkter som är unika även om de är masstillverkade. I ”Det industriella Sverige”

går att läsa att entreprenörskap har blivit en viktig egenskap hos företag och att små och flexibla produktionsenheter har fått möjligheten att ta plats inom industrisektorn. En förutsättning för detta sägs vara ett nära samarbete mellan beställare och tillverkare. Man talar om decentralisering och ökat lokalt och personligt ansvar.

Bakgrundskunskap om det arv dagens industrier förvaltar var nödvändig för projektet och för att få insikt i de fabriker som skulle besökas. Ju mer inblick jag fick i historien desto mer intressant tedde sig dagens industrier och ju större nyfikenhet väcktes kring hur de kan komma att se ut i framtiden.

“...svensk ekonomi befinner sig i en remarkabelt stark återhämtningsfas...”

Artiklar

Genom att bli mer insatt i Sveriges industriella historia växte intresset för dagens ekonomi och politik. Ekonomidelen i Dagens Nyheter, Göteborgsposten och Sydsvenskan granskades med jämna mellanrum.

Jag konstaterade att Sverige för tillfället befinner sig i en tillväxtperiod. I Dagens Nyheter den 1 mars 2011 publicerades artikeln “Rekordtillväxten utmaning för Borg”. Här står att läsa att den svenska ekonomin växer i den snabbaste takt på 40 år. Det var särskilt hushållens varukonsumtion som har bidragit till denna positiva vändning efter finanskrisen. Anders Borg, Sveriges finansminister, beskriver det som att svensk ekonomi befinner sig i en remarkabelt stark återhämtningsfas.

Mina eftersökningar visade att antalet sysselsatta på arbetsmarknaden ökar. Men satsningar inom industrin tycks läggas på tjänster som placeras utomlands. Vad skulle effekten bli av att den svenska industrisektorn också fokuserades på den växande hemmamarknaden?

“Inom 20 år kommer vi se en strukturomvandling med minskad globalisering som följd”

Samtal med Staffan Laestadius

För att få en aktuell beskrivning av hur industriklimatet ser ut i Sverige idag söktes författarna till boken ”Det industriella Sverige” Martin Fritz och Maria Hammarén upp. Maria Hammarén rådde mig att ta kontakt med Staffan Laestadius (professor på KTH i industriell omvandling).

Vårt samtal startade i en diskussion om fördelarna med globaliseringen respektive lokal produktion. Staffan betonar att globaliseringen i sig inte är något nytt, Sverige har varit en del av globaliseringen sedan 1800-talet. Idag har vår jakt på ständig effektivisering pressat ner transportkostnaderna till orimligt låga nivåer. Om kostnaderna för transporter skulle öka och dessutom rättvisa löner betalas ut till arbetare i alla länder skulle produktion som läggs utomlands få en mer rimlig kostnad. Vad skulle bli följderna av detta?

Är det ekonomiskt försvarbart att satsa mer på lokal produktion?

Man måste ställa sig frågan om det alltid är förkastligt att producera i låglöneländer. På 60- och 70-talet exploaterades låglöneländer men idag är det inte lika enkelt att moralisera. En strukturomvandling sker i bland annat Asien där fabriker får allt bättre standard och arbetare kräver allt högre löner. Jag har mött människor i fabriker i Kina där arbetet i fabriken är en språngbräda, en chans till frigörelse och möjlighet till självförsörj-

ning. Med dagens teknik är dessutom snabb kommunikation på långa avstånd möjlig vilket gynnar internationella samarbeten. De negativa effekter långtransporter har på miljön är dock ett faktum.

Hur tror du att framtidens industrier kommer se ut i Sverige, säg om 10/20 år?

I framtiden kommer energiförsörjning att ha förändrats. Fossila bränslen ersätts av alternativa energikällor som exempelvis vindkraft. Vi kommer se en strukturomvandling med minskad globalisering som följd.

Finns det en marknad för närproducerade produkter?

Det handlar om att förändra våra behov. Med tiden kommer vi inse att vi inte behöver så mycket. Då kommer vi också överväga de köp vi gör på ett annat sätt och kanske kan en större marknad för lokalproducerade produkter växa fram.

Vilket ansvar gentemot samhället anser du att formgivare/ industridesigners har i sitt arbete?

Min tes är att exklusiva designväskor är ett väldigt bra exempel på ett bra köp ur miljösynpunkt. Om man jämför den belastning en dyr väska har på miljön med den belastningen x antal billiga produkter en konsument kan köpa för samma kostnad har, är slutsatsen självklar. Jag tror att designintensiva produkter är framtiden.

“Det var vanligt att det uppstod missförstånd med tillverkarna som antingen tolkade ritningarna fritt eller för exakt. Detta ledde till långa diskussioner över Skype i efterhand.”

Samtal med industridesignstudenter

I min research ville jag möta den ämnade målgruppen genom att onordna ett seminarium. Åtta industridesignstudenter som tar sin magisterexamen 2011 från industridesignprogrammet på LTH deltog i samtalet. (De åtta deltagarna refereras i samtalet med SÖ, H, L, A, G, V, M och SE.)

Hur ser ni på er framtid som formgivare, vilken roll vill ni ha? Hur vill ni arbeta?

SE: Jag vill starta eget efter några år när man har mer kunskap och erfarenhet om branschen.

A: Man vill inte starta eget av fel anledning, t.ex för att man inte får något jobb.

H: Jag kan tänka mig att jobba på ett stort företag men vill då ha inflytande. Jag vill vara med från början av en produktutveckling och känna att ens kunskaper tas till vara på.

SÖ: Jag skulle helst vilja komma in på ett litet företag för att kunna se alla moment. Hur de arbetar med kontakt med kunder, tillverkning och marknadsföring. Jag tror att det finns en stor del man inte varit i kontakt med även om man varit på praktik under utbildningen.

V: Jag har erfarenheten att små företag är mer flexibla inför ändringar, vilket är intressant.

Finns det ett steg i processen som ni vill inrikta er på?

M: Hela processen är intressant, inte bara en del.

L: Som studenter är vi vana vid att jobba brett

vilket gör det är svårt att bara välja ett område som man vill fördjupa sig i. Dessutom finns en rädsla för att glömma det man lärt sig om de andra delarna i processen.

SE: Jag tycker att det verkar tråkigt att göra liknande produkter hela tiden och vill därför börja med att vara delaktig i flera olika uppdrag på ett mindre kontor.

H: Jag tycker att det är viktigt att företaget inte är låst vid invanda mönster.

Hur ser ni på er roll i samhället som formgivare?

H: Jag tycker att man har ett extremt stort ansvar.

A: Frågan är hur mycket man kan påverka.

G: Jag tycker att man har ett ansvar men tror inte att man som formgivare har så stort inflytande. Vi tror att vi har större inflytande än vi har, men väl ute på företagen kommer vi att bli ganska styrda.

H: Jag anser att man är en del i grupp där andra också har ett ansvar. Man kanske inte ensam driver igenom besluten men har ändå möjlighet att påverka.

G: Formgivare är tyvärr inte så delaktiga i produktionen. I slutändan är det pengar som styr.

L: Alla yrkesgrupper borde ha möjlighet att påverka.

H: Man har ett stort ansvar mot kunder. Detta är tydligt i produkter där säkerhet är viktigt, som exempelvis i klätterutrustning. Men om det inte handlar om liv och död är det mindre tydligt var

ansvaret ligger.

SE: Jag anser att det också finns ett annat ansvar. Tex ur miljösynpunkt. Som företag har man ett ansvar för att produkter är miljövänligt gjorda. Man kan också ställa sig frågan om produkten överhuvudtaget är motiverad?

SÖ: Eller var de i slutändan hamnar. Som våra gamla mobiltelefoner som hamnar på en soptipp i Afrika.

M: Jag tror inte att man har något inflytande. På en liten byrå med konsultverksamhet har beställaren bestämda krav och önskemål, det är de som tar de slutgiltiga besluten.

G: Vi har en färdig brief som är bestämd att utgå ifrån. Det är sedan upp till oss hur idén ska utvecklas men man kan ju försöka utnyttja sina kunskaper på bästa sätt.

M: Vi kan försöka övertyga om fördelarna med en dyrare produktion om det för med sig andra positiva effekter i längden men under min praktik upplevde jag ofta att de fick ändra på formgivning för att det skulle bli för dyrt att tillverka.

Har ni formgivit eller varit delaktiga i att få en produkt i produktion under er praktiktid? Hur insatta var ni i hur det sedan skulle produceras?

G: Jag fick ta fram en kollektion av gjutjärnsprodukter. Produktionstekniken hade jag kunskap om sedan tidigare, anpassningen handlade mest om släppvinklar. Från början vid konceptframtagningen tänkte man överhuvudtaget inte på produktionen, men när ritningar gjordes fick de självklart anpassas efter tillverkningsmetoden. SE: I allmänhet är det mest släppvinklar man har kunskap om. Inte mycket kunskap om materialets egenskaper och hur de kan bearbetas. Under min

praktik åkte vi och kollade på ett nytt material på en fabrik som de hittade i närheten. På kontoret där jag praktiserade jobbade vi med porslin. Ritningar gjordes som skickades till fabriken i Kina. Produkter kom sedan tillbaka med helt fel utformning. Det var vanligt att det uppstod missförstånd med tillverkarna som antingen tolkade ritningarna fritt eller för exakt. Detta ledde till långa diskussioner över Skype i efterhand.

V: På min praktik fanns flera ingenjörer som hade god kunskap och hur produkten skulle anpassas för produktion.

G: Vi hade tre ingenjörer som kom med förslag på ändringar på det vi formgav. De skulle alltid godkänna ritningar innan de skickades vidare.

M: På mitt kontor visste chefen mycket och gick in med förslag på ändringar tidigt i skissarbetet.

Om ni skulle vilja producera en produkt ni har formgivit, hur skulle ni gå tillväga, vart skulle ni vända er?

M: Det beror på vad det är för produkter. I dagsläget känner jag inte till några tillverkare.

G: Undrar om det finns ett företagsindex? Tro- ligen hade man frågat formgivare som man vet har erfarenhet av tillverkning.

SE: Jag hade frågat lärare på skolan.

L: Det är viktigt med trovärdiga tillverkare.

A: Jag hade i första hand vänt mig till företag, jag ser ingen prestige i att själv göra allt.

SE: Det är nog svårt att hantera produktionen själv. Jag har tidigare oroat mig för skydd av min design, men har insett att det inte är någon idé. Det är nog viktigare att försöka sälja in sina idéer så fort som möjligt.

SÖ: Det handlar om i vilken skala. I liten skala,

borde det vara lättare att göra i Sverige. Jobbar man däremot för ett företag som vill få ut en stor upplaga billigt kanske man söker sig utomlands. SE: Här finns ett ansvar. Känns lite bättre att låta ett företag i Sverige göra det.

G: Jag tycker också att det beror på skalan. Serier på tiotusental är ohållbart att producera i Sverige.

L: Det beror på till vilket pris och vilken målgrupp. H: Om mitt namn ska stå på produkten. Vill jag kontrollera allt hela vägen. Det ska vara producerat i Sverige på ett juste sätt.

L: Måste det just var Sverige? Varför inte våra grannländer?

G: Men var ska man dra gränsen? Var materialen kommer ifrån? I Danmark har man koleldad el vilket inte är så miljövänligt så produktion där vore inte att föredra.

Har ni god kunskap om olika tillverkningsmetoder?

V: Det är något man lär sig i praktiken ute i arbetslivet(“Learn by doing”). Jag tror att det är svårt att förmedla den kunskapen på skolan. Just därför är det viktigt att göra praktik under utbildningen.

G: Man måste komma ut och se hur det går till för att förstå.

Har ni kunskap om material och deras egenskaper?

G: Jag vet inte så mycket om material och hur de kan bearbetas.

V: Det är verkligen en kunskap som måste uppdateras under hela ens yrkesliv, eftersom det kommer nya tekniker och material.

M: Man kommer ständigt behöva ha kontakt med tillverkare.

L: Jag tror att det är först när man har diskuterat

med den som ska tillverka produkten man har kontroll över produktionen.

H: Jag tycker att det lätt fokuserats för mycket på plast och släppvinklar. Jag skule vilja lära mig mer om trä, textil och keramik.

SÖ: Kunnandet under utbildningen blir naturligtvis också lite begränsat till de maskiner som finns i verkstaden på skolan.

SE: På min praktik lärde jag mig att det är billigare att göra en prototyp av en kopp i porslin än att göra prototyper i plast. De skickades sedan fram och tillbaka mellan tillverkarna i Kina och kontoret i Danmark tills båda parter var överens.

M: På kontoret där jag praktiserade skickade vi alltid skummodeller. Vi fick aldrig tillbaka den riktiga produkten förrän den var ute på marknaden.

Hur ställer ni er till lokal- respektive global produktion?

G: Man har inte råd att starta en nyproduktion i stora serier i Sverige. I Kina finns maskiner som står redo och är flexibla inför förändringar. Det är i princip bara att byta ut ett verktyg så kan en ny produktion sätta igång.

SE: Det beror ju på hur svårt det är att få det rätt från början.

G: Det beror också på företagets kontakter. Stora etablerade företag har utarbetade samarbeten med bra tillverkare. Som ny tar det lite tid att hitta en bra samarbetspartner. Min chef tog med producenter från sitt tidigare företag till det nya. Dessutom åker de runt en gång om året för att hitta nya producenter, när jag var där åkte de till Indien.

SÖ: Var det självklart att åka så långt bort? Varför tittar man inte på vad som finns närmare?

Hur ser ni på användandet av lokala råvaruresurser i tillverkningsindustrin?

SE: Man vill ju veta att materialet är framtaget på rätt sätt. Jag vet personligen inte hur dåligt det är med transport i jämförelse med användning av ett lokalt men mer miljöfarligt material.

G: Det som är dumt är om det skickas fram och tillbaka. Transporterna har dock blivit mer miljövänliga, det finns t.ex. fartyg som drivs av drakar som utnyttjar vindkraften.

H: Jag vet inte, men logiskt sätt borde det vara bättre att använda lokal resurser.

M: Beror på om råvaran i sig är miljöfarlig. Man måste göra en grundlig analys av hela kretsloppet för att komma fram till vilket som är bäst.

A: Jag har hört att det på vintern är mer miljövänligt att köpa spanska tomater än svenska för att de svenska växthusen behöver värmas upp med olja.

G: På Max står angivet hur mycket koldioxid som används för att framställa varje måltid, sånt borde kunna appliceras på produkter.

Sverige har varit ett industriland sedan slutet av 1800-talet och är fortfarande i mindre eller större utsträckning, hur ser vår framtid ut? Hur kommer industrin utvecklas/förändras/avvecklas?

SÖ: Sverige kommer behöva utveckla en större produktion här men kan inte konkurrera med Kina om massproduktion. Tyskland har en stor produktion och deras produkter står för kvaliteten. Det gör att konsumenterna är beredda att betala mer för tyska varor. Sverige behöver marknadsföra sina produkter på samma sätt. Våra höga löner vill man inte förhandla bort.

H: Om det fortsätter som det är nu, där fler stora

företag flyttar utomlands och blir utlandsägda, kommer teknisk kunskap att gå förlorad. Eftersom man inte kan åka ut till fabrikena och se hur det funkar. Universitet har inte samma kontakt med industrin och produktion. Vi blir mer beroende av andras kunskap. Hur framtiden kommer att se ut i Sverige beror på vad vi bestämmer oss för. Som det ser ut nu är vi ett litet land som väntar på alla andra. Jag vet inte hur det varit innan men nu är vi inte föregångare direkt.

L: Produktionen i Sverige är exklusiv. På grund av våra höga löner kommer framtidens produktion inte att vara arbetsintensiv utan automatiserad. Mycket kommer att förändras. Asien blir mäktigare än oss i västvärlden, kanske är det Afrika som blir det nya Kina. Jag tror inte att Sverige kommer att ta andelar av Asiens produktion inom en kort framtid.

V: Det är svårt att konkurrera med Kina, det kommer ta tid tills våra kunskaper verkligen försvinner från Sverige. Man tänker på ett annat sätt, andra kulturer.

A: Ja men Kina går uppför. Deras medelklass växer. Vår ekonomi bygger på kompetens som byggs utanför landet. Om andra länder, som Kina, kommer att gå bra så kommer det gynna vår ekonomi. USA är vår största exportör idag, tänk då hur mycket vi kan tjäna på Kinas välmående ekonomi. Angående kvalitet tror jag att "Made in China" i framtiden kan bli en kvalitetsstämpel och då får Europas företag hitta nya "Kinor".

G: Konsumtionssamhället kan inte fortsätta se ut som det gör idag. Produkter görs för att inte hålla, det är inte hållbart. Fokuset kan komma att flyttas till att satsa på kvalitet. Konsumtion av småskit kommer att minska, vilket kan göra att

produktion flyttas från stora fabriker. Tekniken kommer att förändras mycket, användningen av 3d-printing kommer att öka, det kan man se redan idag. Det kommer innebära att formgivare får en enorm frihet, inga begränsningar kommer finnas från tillverkningsindustrins sida.

A: Man pratar om att konsumenten kommer att bli formgivaren.

M: Rapid prototyping kan bli stort, alla kommer i så fall att ha en egen maskin hemma och ladda hem filer från internet. Redan idag kan man skriva ut i metall och plaster. Jag tror inte att det kommer bli någon större produktion i Sverige. Möjligen en mer småskalig sådan, svenskar studerar allt mer och vi går mot ett samhälle där vi exporterar tjänster istället för produkter.

SE: Jag tror att det är bra att försöka ha produktion och lokal kunskap kvar i Sverige. Dessutom är alla inte lämpade för att utföra tjänster. En del trivs bättre med att jobba i en verkstad, i ett samhälle behövs alla sorts arbeten.

Sverige har ju haft en stor industri tidigare, så förutsättningarna finns eller har funnits.

SÖ: Ja, vår välfärd skapades av det faktum att våra fabriker inte var sönderbombade efter andra världskriget. Idag har vi självklart större konsumtion men det är inte omöjligt att komma upp i stora serier i tillverkning i Sverige igen.

G: Det finns ingen som vill lägga pengar på att bygga upp fabriker i Sverige. Dessutom finns allt redan i Kina nu, råmaterialet kommer dit. Fabriken finns där. Kina har blivit en central för tillverkningsindustrier.

M: Ingen är i dagsläget beredd att lägga mycket pengar på produktion.

Syntes av research

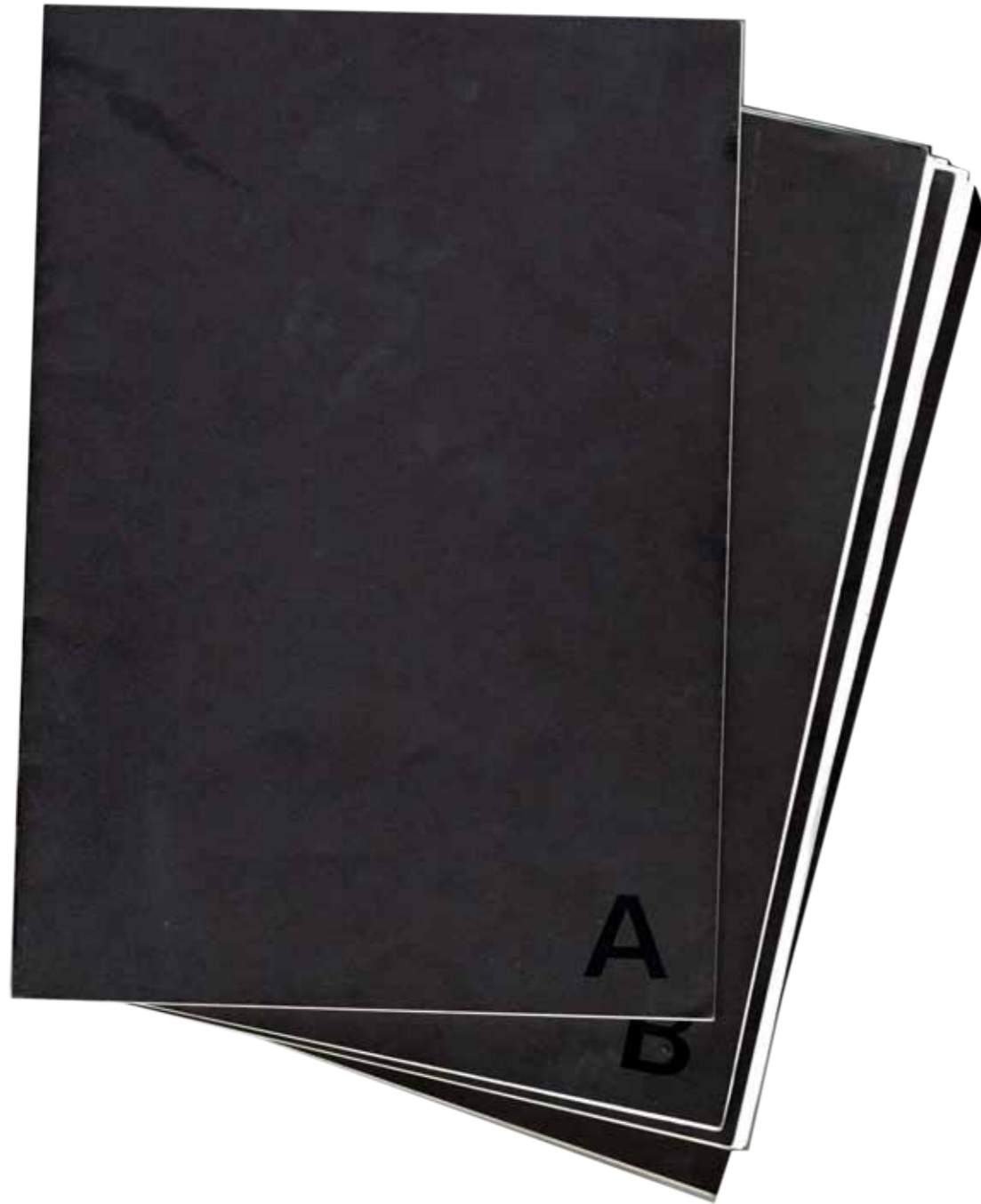
Genom att studera utställningar och projekt som gjorts tidigare inom samma område fick jag insikt i vad som saknats och vad som behöver tillföras. Det var tydligt att ”En kopp kaffe” skulle kunna tillföra något nytt till diskussionen om fokus riktas mot tillverknarna.

Studien av industrin ur ett historiskt perspektiv gav kunskap och förståelse för hur industrin ser ut idag. Det blev tydligt att industrin och hur den utvecklas är starkt kopplat till både politiska-, kulturella- och ekonomiska skiftningar i samhället. Det gav dessutom en större förståelse för de arbetsmiljöer jag skulle möta under mina studiebesök. Det fick mig att bli än mer nyfiken på hur dagens industrier ser ut. Något jag endast kan ta reda på genom att faktiskt besöka dem. Jag insåg att det skulle tillföra mycket för den framtida boken och utställningen att inkludera en kortare sammanfattning av sveriges industrihistoria.

Staffan Laestadius gjorde tydligt att det inte går att hävda att lokal produktion enbart är att föredra framför en global tillverkning. Där förändringar framförallt måste göras är i energiförsörjningen av industrier och vad de producerar. En genomgripande förändring måste ske i våra köpbeteenden. Att han avslutade med att berätta om tendenser han sett som tydde på att globaliseringen kommer att minska var speciellt intressant.

För att få reda på de tankar målgruppen hade kring produktion idag, var seminariet med blivande formgivare värdefullt. En del kommentarer stödde de tankegångar jag själv haft. Som de kommunikationsproblem med fabriker på långa avstånd SE berättar om. Mycket tydde på att formgivning tas fram på ritbordet, inte ute på industrierna. Bättre kunskap om de miljöer där tillverkningen sker och en närmare kontakt med de som ska tillverka produkterna borde kunna tillföra mycket för formgivare och företag. Samtalet gav också helt nya infallsvinklar som jag tog med mig i arbetet med projektet. Det blev tydligt att datorer och produktion kommer att bli allt mer sammankopplat. Formgivarens yrke kan hotas på sikt, om vi inte gör tydligt vad vi kan tillföra som 3d-programmen saknar. Det kommer bli viktigt att visa och betona i detta projekt hur viktig kommunikationen mellan beställare, producent, formgivare och tillverkare är för en framtid för svensk tillverkningsindustri.

Från början var tanken att en djupare studie skulle göras i olika tillverkningstekniker och material egenskaper. Efter samtalet med blivande industri-designers insåg jag att det bästa sättet att få kunskap om tillverkningen är att själv ta del av den och se den med egna ögon. Jag ville istället lämna det öppet och se vad de planerade studiebesöken skulle ge mig för information.

Förberedelser inför besök

För att få bra material till boken och utställningen från besöken krävdes utförlig planering. Under projektets gång hade jag insett vikten av att också filma produktionen. Detta skulle ge en verklighetsförankring till utställningen och göra den mer levande. Mycket tid gick åt att konkretisera vad syftet med projektet och besöken var. I ett av de fyra svarta anteckningsblocken ställer jag mig frågan ”Men varför gör jag det här? Vad är syftet med besöken?” Svaret går att hitta längre ner på samma sida. ”Genom att besöka industrier tar jag reda på hur en produkt blir till. Det blir därför nödvändigt att ställa frågor om och dokumentera hela processen, inte bara produktionen.”

Men tanke på att jag ensam skulle agera i rollen reporter, filmare, ljudtekniker och fotograf gällde det att förenkla varje moment utan att kompromissa med kvalitén på det material som samlas in. Inför besöken gjordes en lista på vad som skulle fotograferas för att följa processen och för att få ett genomgående system som gick att applicera på alla studiebesök. Intervjufrågor förbereddes också. Listan hittas som bilaga i slutet av denna rapport.

Idén till filmen föddes tidigt med inspiration från kontrollrummen i större fabriker. Konceptet för filmen och de fotografier som togs kommer att behandlas mer i detalj i nästa kapitel.

Med inspiration från boken ”Designer:no name”, skulle dessutom en produkt som representerade produktionen på varje fabrik samlas in för att visas på examensutställningen. Förhoppning fanns om att senare också kunna sammanställa en egen utställning.

Val av industrier

För att visa de möjligheter som finns att producera produkter lokalt studerades så många tillverkningsmetoder och material som möjligt. Som tidigare nämnts var också bredden i tillverkning en anledning till att den geografiska avgränsningen blev södra Sverige. Genom att dra gränsen ovanför Borås blev en viktig industri inom textilbranschen representerad.

Industrierna valdes alltså ut utifrån bredd i material, tillverkningsteknik och utifrån regional spridning. För att få en mer övergripande bild besöktes både stor- och småskaliga industrier. Samtliga utvalda industrier agerar som underleverantörer, vilket var ett medvetet beslut. Tillverkningen ska stå i centrum och inte stora namn.

I flera fall gjorde kontakter det möjligt för mig att göra ett studiebesök. Men en del fabriker hittades via nätet eller genom härledning av tillverkningsort för en intressant produkt. Av de femton fabriker som kontaktats för ett eventuellt studiebesök tackade endast två nej. Detta grundade sig då i restriktioner från de företag fabriker är underleverantörer till.

Varje besök innebar logistiskt planerade för att hitta tider som passade för samtliga industrier som skulle besökas.

Följande tillverkningsmetoder har dokumenterats under studiebesöken: Bokbindning, trådbockning, förpackningstillverkning i glas, sandgjutning av aluminium, djupdragning av plåt, metalltrådsvävning, formsprutning av plast, snickeri, klockgjutning, stenkärlstillverkning, bøjträ och bøjning av rör, skinnsömna och bearbetning av textil som metervara.

Bokbinderi, Förlagshuset Nordens grafiska AB, Malmö den 18 mars

Första besöket

Eftersom "Förlagshuset Nordens Grafiska" ligger i Malmö var det lämpligt att göra ett första besök där. Det system som förberetts kunde utvärderas och om något skulle gå fel under besöket skulle det vara lätt att samla in kompletterande material.

Det krävdes en dags filmande och fotograferande för att hitta en fungerande arbetsrutin och lära mig att behärska all teknisk utrustning. I slutet av dagen hade jag fått många fina bilder och fått lära känna bokbinderiet och dess personal.

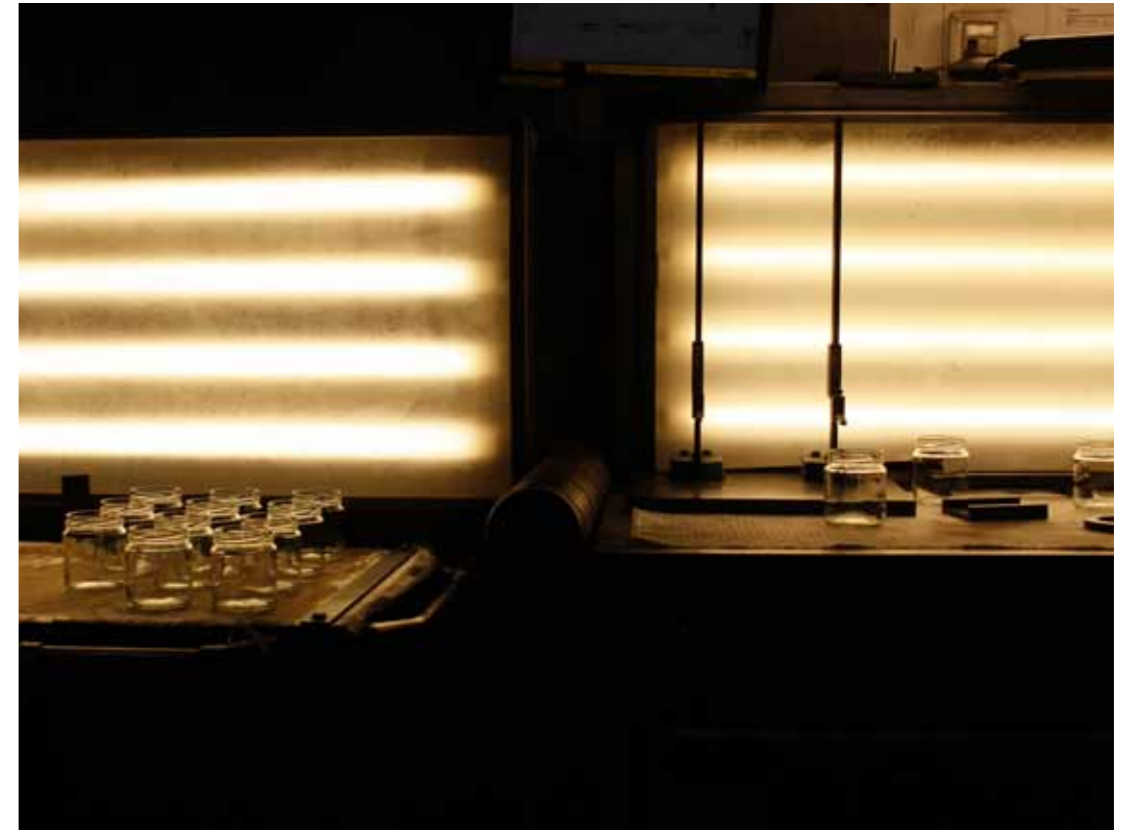
Intervjun med ägaren var mycket givande för projektet och den information som behövdes till boken fanns att hitta i den diskussion vi hade. Det som däremot behövdes justeras var den tekniska utrustningen, ljudupptagningen fun-

gerade inte som den skulle och kompositionen i de rörliga bilderna behövde väljas mer medvetet.

Med hjälp av en hyrbil tog jag mig sedan runt till resterande tolv fabriker. Med erfarenheten från det första besöket var det nu lättare att hantera alla moment som skulle utföras under besöken.

Trådbockning, Backstigs Fabriks AB, Hillestorp den 21 mars 2011

Förpackningsglasbruk, Ardagh Glas Limmared AB, Limmared den 21 mars 2011

Sandgjuteri aluminium, Melins Metall AB, Anderstorp den 22 mars

Djupdragning av plåt, Ingelsten & Co AB, Anderstorp den 22 mars

Metalltrådsväveri, Forsbergs Metallduk AB, Anderstorp den 22 mars

Formsprutning av plast, Plastinject AB, Anderstorp den 22 mars

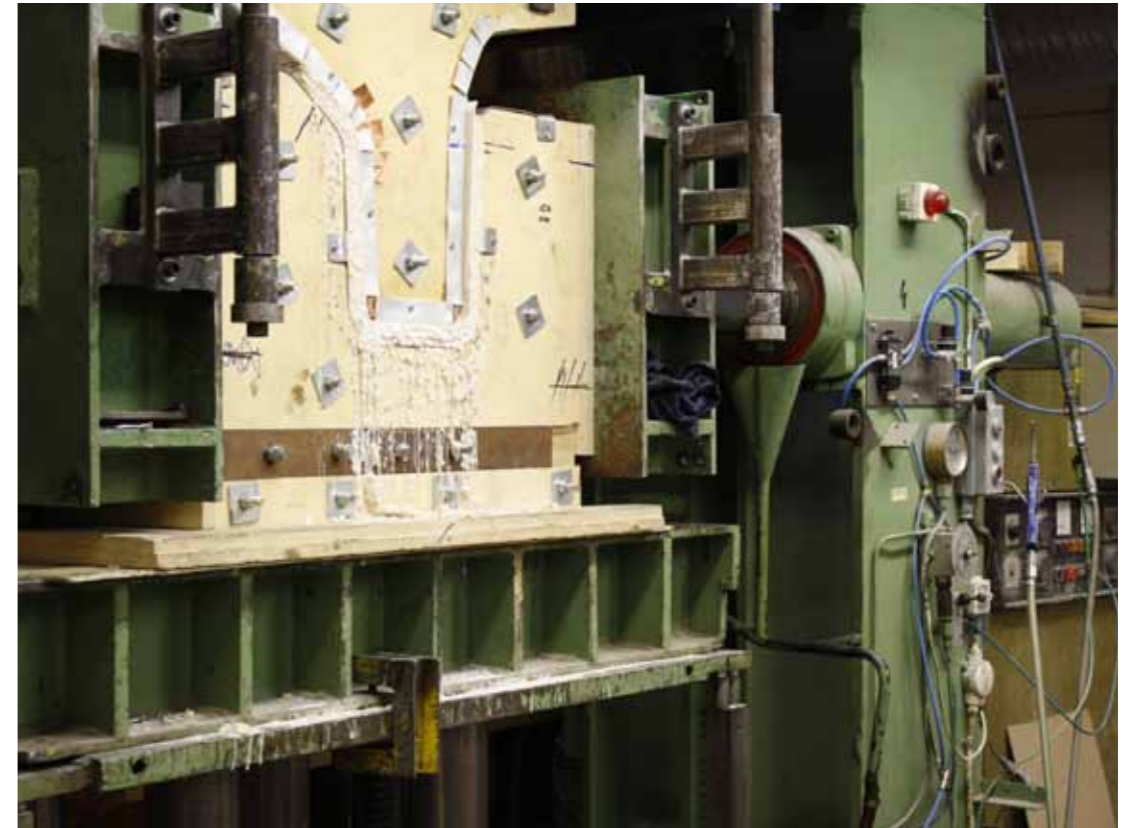
Snickeri, Torsten Nilssons Snickerifabrik AB, Brösarp den 30 mars

Klockgjuteri, M&E Ohlson Klockgjuteri AB, Ystad den 30 mars

Stenkärlsfabrik, Raus stenkärlsfabrik, Råå den 31 mars

Böjträ och böjning av rör, Bending Group AB, Nybro den 12 april

Skinnsömnad, Målerås Läder AB, Målerås den 12 april

Bearbetning av textil som metervara, Rydboholms textil, Rydboholm den 26 april

Syntes av studiebesök

Att besöka tretton fabriker i södra Sverige var både roligt, lärorikt och inspirerande. Intressant material samlades in och många samtal om produktion fördes över en kopp kaffe. I efterhand var det ett bra beslut att besöka industrier av olika storlekar. Det gav bred kunskap om hur en industri i Sverige kan fungera.

Det jag framförallt hittade under mina resor var inte någon exakt och ingående kunskap om tillverkningsmetoder. Med alla de moment som skulle utföras under några få timmar var det svårt att ta till sig sådan information. Mina resor kom mer att handla om möten med människor, tillverkning och fabriksmiljöer. Detta avspeglas i de fotografier som tagits. Det var svårt att inte påverkas av de stämningar jag möttes av på industrierna och jag fick omvärdera vad som var viktigt att visa i bilderna.

Projektet syftar till att lyfta fram lokal produktion och inspirera formgivare att själva besöka de industrier som finns i deras närhet. Boken med tillhörande utställning ska då inte få karaktären av en instruktionsbok utan visa på vilka levande och inspirerande miljöer industrierna är. Projektet ska, som tidigare nämnts, visa på fördelarna med ett närmare samarbete mellan formgivare, producent och tillverkare.

Att nå ut till målgruppen

Nu återstod att sammanställa det material som var insamlat från initial research och studieresor. Det koncept som tagits fram tidigt i processen var fortfarande aktuellt men att ta fram ett fungerande koncept handlade inte bara om att formge en fin bok med samverkande utställning. En förutsättning för att uppnå ett lyckat resultat var att hitta finansiering för att kunna ge ut boken och hitta en plats där utställningen kunde visas upp för allmänheten. Projektet skulle självklart också få möjlighet att nå ut till målgruppen via den slutliga presentationen och examensutställningen.

Under arbetets gång både växte och konkretiserades projektet. Genom ytterligare konkretisering formulerades en projektbeskrivning och en preliminär finansieringsplan som skickades ut till fonder, besökta fabriker, SVID och Näringsliv Skåne (under Region Skåne). En del fabriker var intresserade av att stötta projektet ekonomiskt och även Näringsliv Skåne kom att finansiera en del av tryckkostnaderna för boken. Efter input från Anna Larsson och Arne Öström, båda grafiska formgivare, kontaktades "Bokförlaget Arena" i Malmö som blev intresserade och kommer att ge ut boken i en mindre upplaga.

För utställningen var Form/Design Center en given plats då det är en kreativ mötesplats

för konsumenter, formgivare och producenter. Kontakt togs upp och efter ett möte där projektet presenterades blev det klart att "En kopp kaffe" skulle visas under oktober månad 2011. Utställningen kommer då att visas på ett helt våningsplan, vad gäller utformningen av denna utställning kommer den att arbetas fram under sommaren och till hösten. Målet är att boken ska ges ut i samband med vernissagen.

Under bilagor går projektbeskrivningen riktad till bokförlag att läsa.

Om en utställning

Möjlighet att nå ut till målgruppen kom initialt vid två tillfällen. Det första i samband med presentationen och det andra med examensutställningen.

På examensutställningen skulle film från besökta industrier visas och produkter producerade på besökta industrier presenteras. Beslutet togs att inte visa upp material från boken då den inte skulle ges ut i samband med examensutställningen.

Syftet med utställningen är att visa det material som samlats in på ett överskådligt och inspirerande sätt, att belysa industrierna och deras tillverkning och att inspirera till möten mellan formgivare och tillverkare.

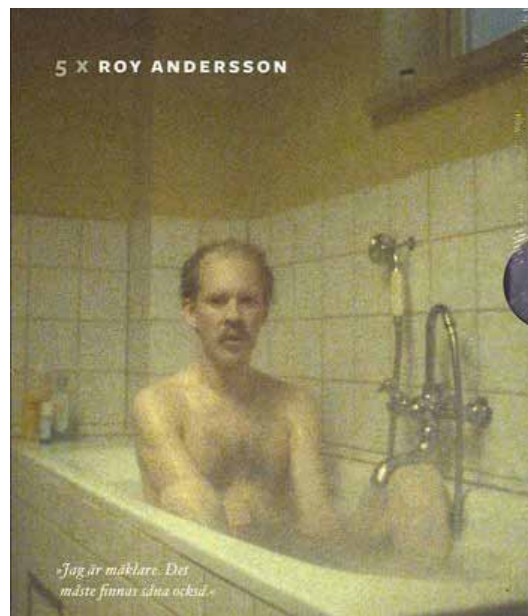
Om tretton föremål

De produkter som samlades in gjorde mig till en början perplex. En rädsla fanns att de inte skulle vara tillräckligt intressanta utifrån en formgivares perspektiv. Det blev inte längre självklart att ställa ut produkterna på utställningen. Efter att ha bytt ut en del av dem blev dock samlingen mer givande och kändes viktig att visa i sammanhanget. Samlingen syfte var att visa smakprov på vad som går att producera i de fabriker som porträtteras.

I samlingen går att hitta: En pall, en flaska, två böcker, en klädhängare, två snusdosor, en klocka, en väska, ett metallfilter till pressokaffe, en skål, ett tyg, en detalj till en lampa, en flens till ett kraftverk.

Flera koncept för hur produkterna skulle ställas ut togs fram. Ett koncept byggde på att visa de tolv föremålen på ett lågt podium som skulle gestalta en karta över södra Sverige. Föremålen skulle sedan placeras vid den ort där de tillverkas. På så sätt kunde besökaren snabbt avläsa projektets omfattning och geografiska utsträckning.

Ett annat koncept undersöktes där produkterna presenterades som ett stilleben. Det lyfte fram produkterna på ett nytt sätt, som vackra föremål intressanta i sitt formspråk och intressanta i sitt sammanhang.

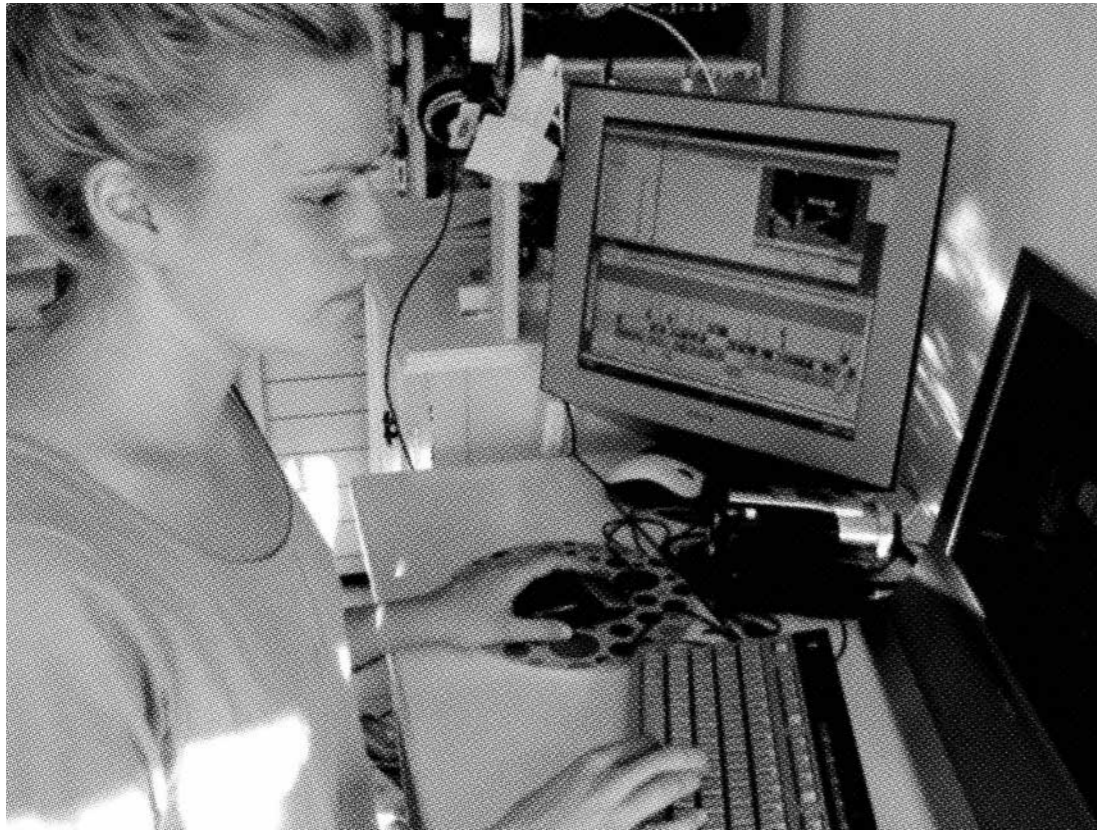
“Som regissör ska man våga strunta i råden från producenter och dramatiska institutet, de som säger att filmer måste vara uppbyggt på ett speciellt sätt för att sälja. Man ska bara gå på det man själv ser och känner. Filmer är ett visuellt uttryck, det har visuell potential, satsa på det inte på storyn.”

Roy Andersson, svensk regissör.

Om en film

Idén till filmen föddes tidigt med inspiration från kontrollrummen i större fabriker. Filmen skulle visas på utställningen och fungera som ett fönster in i fabrikena och vara en påminnelse om att tillverkning fortfarande pågår här i Sverige.

Filmen syfte är att skildra en vardag, ljudet är autentiskt och tagningarna är långa utan direktiv till de personer som filmas. Målet har varit att placera kameran för att få fina kompositioner och att den ska få stå kvar så länge att de medverkande blir så vana vid kameran att de utför arbetet på ett naturligt och trovärdigt sätt.

Redigering av en film

Till en början fanns idéer om att låta bilder överlappa och komplettera varandra genom att visa tre bilder bredvid varandra samtidigt. Det fanns också tankar om att ange tid och plats i bildrutan för att koppla an till övervakningskamerors estetik. Vid redigeringen fick jag teknisk och estetisk handledning av en filmare. Då bildmaterialet talade starkt på egen hand beslutades att låta bilderna tala för sig själv för att ge ett så autentiskt intryck som möjligt. Det gav också ett estetiskt värde.

Till examensutställningen gjordes en 45 minuter lång film uppdelad i tretton kapitel, ett för varje fabrik. På så sätt fick besökarna en inblick i de platser som porträtterats.

Om en bok

Boken ska fungera som ett komplement till utställningen och ska inspirera formgivare att samarbeta och själva besöka lokala industrier.

I och med att projektet vuxit i proportioner kommer boken att ges ut i fas två i samband med utställningen på Form/Design Center. Då kommer boken att lanseras av ett bokförlag och utställningen kommer att vara i en annan storleksordning och i ett annat utförande där fotografierna får ta mer plats.

Att göra en bok

Till en början gjordes ostrukturerade utkast till boken i datorn. Efter handledning från Anna Larsson, grafisk formgivare och extern handledare, var det tydligt att djupare kunskap om hur formgivning av böcker egentligen går till var nödvändig. Genom att läsa boken "Grid systems" lärde jag mig att till viss del behärska rastersystem för att få fram en både sammanhållen och dynamisk layout.

För att få en överblick av bokens innehåll utarbetades också ett eget system som visas på bilden till vänster, här antecknades ord som bokens grafiska utformning skulle anpassas efter.

Boken ska alltså innehålla inledning, en kort sammanfattning av sveriges industrihistoria som mynnar ut i hur situationen ser ut idag. Därefter ska besökta fabriker ges ett kapitel var i boken. Avslutningsvis ska en ordlista över produktionstekniska termer bifogas i slutet. Karaktären på bokens texter ska vara saklig, intressant och personlig. Små anekdoter från besöken kommer att inkluderas. Fabrikenas tillverkning kommer att beskrivas i text och visas på bilder som stöds av bildtexter.

Målet är att boken ska ta med läsaren till fabriken och dessutom väcka en nyfikenhet att själva vilja besöka och undersöka möjligheterna att producera produkter lokalt.

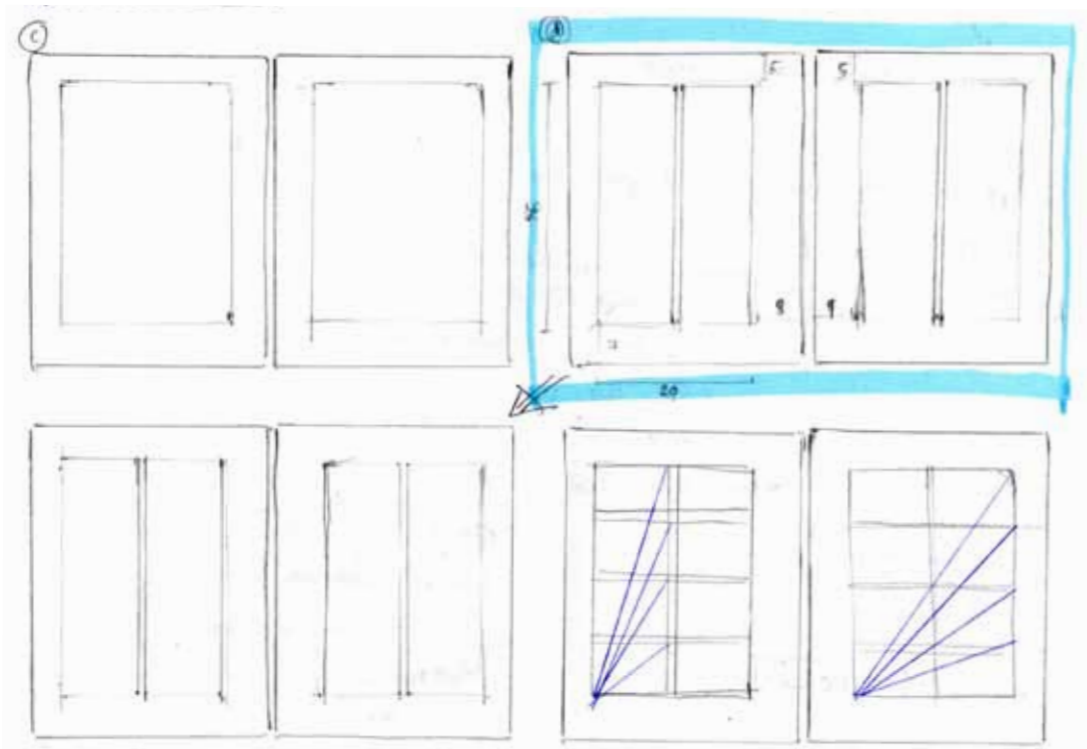

Inspiration till en bok

Innan skissarbetet började hämtades en del inspiration från andra böcker. Det var också så det slutliga formatet och pappret för omslag och inlaga hittades.

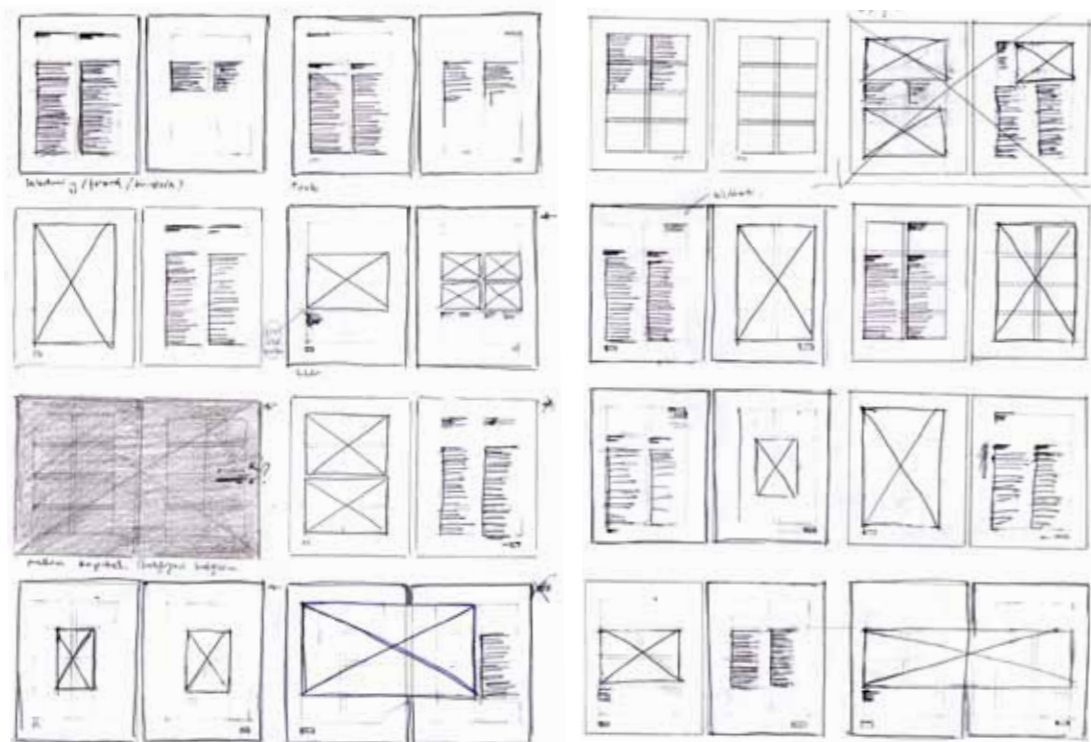
I min bokstudie kom jag fram till att boken inte skulle ha en hård pärm. En hård pärm hade gjort den för statisk, föråldrad och tung. Jag ville att boken skulle kännas aktuell. Detta för att inte projektet skulle bli romantiserande och nostalgiskt. Projektet ska visa att produktionen pågår nu. För att ge bilderna rättvisa ville jag också göra en stor bok, men inte så stor att den behöver tryckas i a3 format. Det skulle leda till en för stor kostnad.

Med inspiration från en bok om grafikern Owe Gustafson togs följande beslut:
 Format: 215x285 mm
 Papper omslag: Munken Lynx 300 g
 Papper inlaga: Munken Lynx 150 g

Skisser till en bok

Med formatet fastställt skapades ett rastersystem som skulle ge boken både ett samlat, enkelt och aningen dynamiskt uttryck. I skisserna eftersträvades att skapa en layout med mycket luft.

Med detta system som grund skissades olika alternativ upp för hur bilder och text kunde samverka.

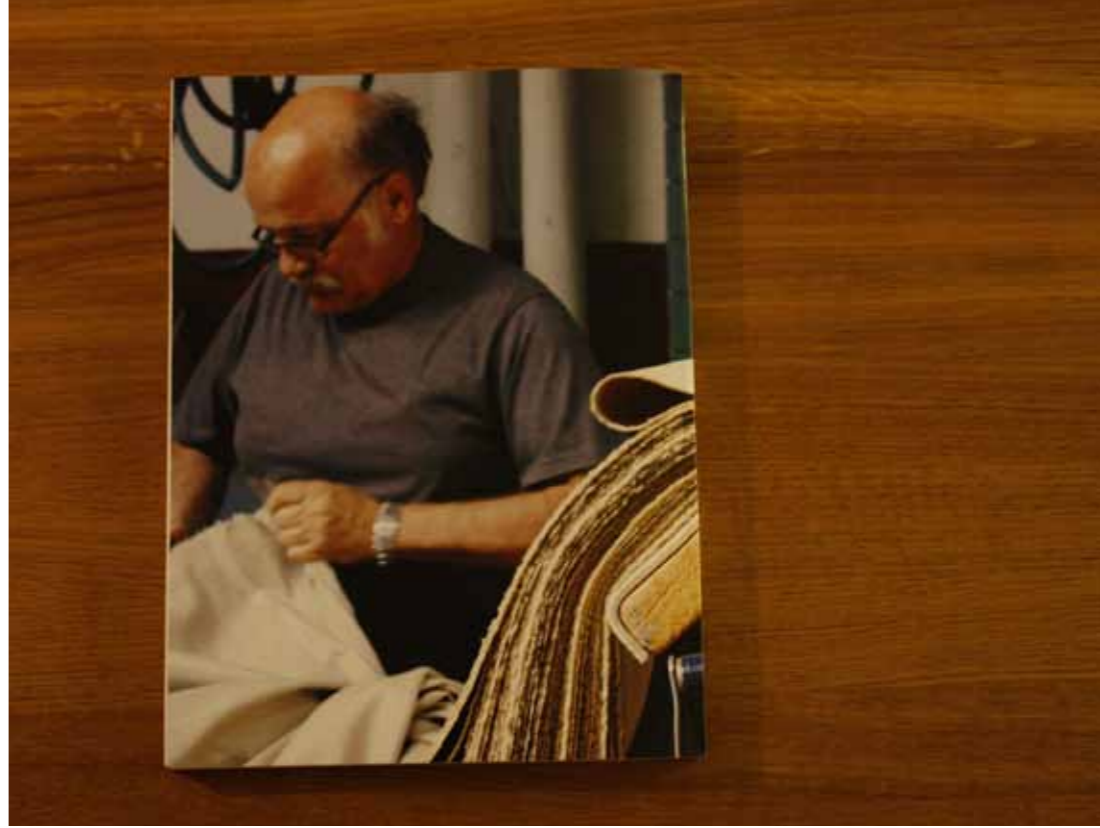
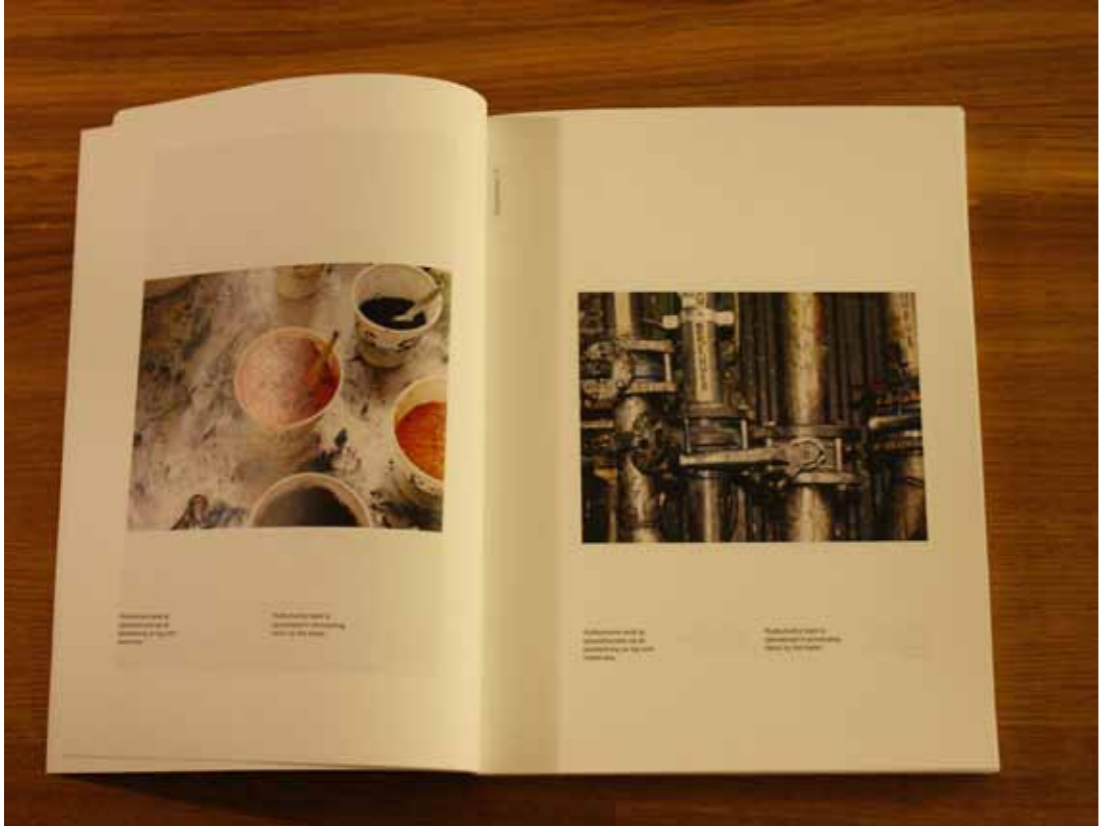

Skisserna användes sedan som förlaga för att skapa datoriserade skisser.

Till slut togs en dummie fram där format, papper, layout och typografi kunde analyseras och utvecklas vidare.

Resultat

Examensutställningen visades i mataffären Hemköps övergivna lokaler på Stora Södergatan 6 i Lund. Därmed fanns möjlighet att presentera projektet i en miljö som i mycket liknade en industriell arbetsplats.

Ett aktivt val togs att visa en mindre del av det material som samlats in under projektet för att väcka nyfikenhet hos besökare att ta del av den stora utställningen som ska premiärvisas på Form/Design Center i oktober. Dessutom fanns ett behov av att avgränsa presentationen då trettio andra projekt ställdes ut i samma lokal.

Filmen visades genom ett fönster in i ett lagerutrymme vilket gav intrycket att besökaren tittade in i den fabrik som porträtterades. Produkterna visades som ett stilleben som placerades framför projektionen. Det hela gav ett samlat intryck och visade vad som produceras lokalt och i viken miljö produktionen sker.

Sammanfattning

I detta projekt undersöktes formgivares förhållningssätt till sitt eget arbete och till tillverkningsindustrin. En studie gjordes också i sveriges industrihistoria. Framförallt kom projektet att handla om mötet med en del av den tillverkningsindustri som finns i södra Sverige.

Sammanställt material och tillägnade insikter ska summeras i en bok och utställning fria för varje besökare eller läsare att möta och själva tolka.

Slutsats och diskussion

Tack vare projektet har jag mött och fått kunskap om tillverkningsindustrin, både på ett personligt plan, människor jag träffat, och ur ett produktionstekniskt perspektiv. Jag har fått inblick i hur både andra formgivare och tillverkare ser på produktframtagning, formgivning och produktion. Jag har blivit mer medveten om det industriarv dagens industrier förvaltar. Det har lärt mig hur man presenterar och säljer in ett projekt på ett övertygande sätt. Det har gett mig ett självförtroende i nya sammanhang. Inte minst har det genom att projektet vuxit gett mig något att utveckla vidare som egen företagare. Det har gett mig en grund att stå på inför framtiden. Det har också gjort att jag har fått bekräftat hur viktigt det är att som formgivare ha en fungerande dialog med tillverkare.

Inom de tidsramar som fanns för projektet fick anpassningar och begränsningar göras. Med tanke på att jag faktiskt kommer få möjlighet att ta projektet vidare öppnas nya möjligheter. Jag kommer i förberedelserna för utställningen i oktober eventuellt att besöka ytterligare en eller två industrier för att visa på fler tillverkningsmetoder med plast som utgångsmaterial. Dessutom finns en förhoppning om att kunna besöka fabriken ytterligare en gång för att ordna en längre intervju med arbetare för att ge boken och utställningen ett mer personligt djup. Representanter kom-

mer också att inbjudas till utställningen för att själva få ta del av utställningen. En förhoppning finns om att anordna ett seminarium i samband med utställningen, där företagen och formgivare får möjlighet att mötas.

Förhoppningsvis väcks ett intresse och nyfikenhet hos besökare av utställningen och läsare av boken. En nyfikenhet som gör att de blir inspirerade att själva knyta kontakter med tillverkare i sin närhet.

Lathund till studiebesök

Diskussionspunkter till intervju
Företagshistoria
Omsättning
Antal anställda
Hur sätts en produkt i produktion
Kunder
Produktion
Material
Hur går det nu
Företaget i framtiden

Bilder
Huset
Kontoret
Där order tas emot/ produktutveckling
Styrning/ insällningar
Varje steg i produktionen
Färdig produkt
Material
Spill

Film
Olika rum/processer

Tänk på
Fråga om varje steg i processen
Fotografera "för mycket"
Fråga om företaget/ Broschyr
Fråga om produkt som är representativ

Projektbeskrivning till bokförlag

Bakgrund

En formgivare ställs inför många beslut i sin designprocess. Att ha kunskap om olika material och hur de kan bearbetas i produktionen har stor betydelse för slutresultatet. Nära samarbeten mellan formgivare och lokala tillverkare underlättar tillverkningsprocessen av en produkt. Att visa södra Sveriges potential inom lokal produktion har gjorts tidigare, men oftast med formgivaren i fokus. Vad jag vill göra är att upplysa om och lyfta fram tillverkarna som faktiskt konkretiserar formgivarens vision. Samtidigt vill jag bidra till en mer öppen inställning till design inom industrisektorn.

Det finns möjligheter att satsa på lokal serietillverkning i Sverige i förhållandevis liten skala. Det är tydligt att konsumenter idag efterfrågar och är beredda att betala mer för produkter med genomtänkt formgivning och tillverkning. Industrierna finns redan likaså konsumenterna.

Projektbeskrivning

Projektet syftar till att stimulera utnyttjandet av lokala resurser i designprocessen och slutproduktionen. En ökad lokal produktion skulle kunna ha positiva effekter för miljön och samtidigt öka omsättningen i regionen. Projektet omfattar Skåne, Blekinge, Småland,

Halland och södra delarna av Västra götaland läns. Resultatet kommer att fungera som en källa till inspiration för formgivare, producenter och tillverkare i regionen till ökat samarbete.

Projektet kommer att sammanställas i en bok. I boken kommer tretton lokala industrier och deras tillverkningsmetoder att porträtteras i text och framförallt i bild. Boken behandlar sveriges industriella utveckling från 1800-talets slut fram till idag och mynnar ut i en diskussion om hur sveriges industriklimat kan komma att se ut i framtiden. Målet är att boken ska finnas tillgänglig genom offentliga bibliotek och skolbibliotek på högskolor med formgivning på programmet. Boken ska även finnas till försäljning i framför allt designbutiker. Det är också önskvärt att verksam personal i fabriker i regionen ska få tillgång till boken.

Projektet kommer dessutom att resultera i en ambulerande utställning som kommer att premiärvisas på Form/Design Center i Malmö i oktober 2011. Det vore lämpligt att lansera boken vid detta tillfälle.

Källförteckning

Böcker

Designer: no name

Torbjörn Lenskog
Byggförlaget, Stockholm, 2002
ISBN 91-7988-215-3

Det industriella Sverige

-kunskapsarvet 1897-2002
Martin Fritz, Peter Gullers, Maria Hammarén,
Dialoger
Berlings Skogs, Trelleborg, 2002
ISBN 91-973169-9-7

Grid Systems in Graphic Design

Josef Muller-Brockmann, 2009
Niggli Verlag
ISBN: 9783721201451

Händernas verk

- en bok om hantverkets villkor och framtid
Bo & Elsbeth Rosén, 1983
Liber förlag
ISBN 91-38-90252-4

Making it

-manufacturing techniques for product design
Chris Lefteri
Laurence King Publishing, 2007
ISBN-13:978-1-85660-506-0

Artiklar

Borg: BNP växer 4,8 procent

Svenskan, 3 mars 2011
<http://www.sydsvenskan.se/ekonomi/article1400688/Borg-BNP-vaxer-48-procent-2011.html>

Brist på delar hotar industrin

Dagens nyheter, 25 mars 2011
<http://www.dn.se/ekonomi/brist-pa-delar-hotar-industrin>

Hjulen snurrar på fel sätt

Svenska Dagbladet, 1 mars 2011
http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/hjulen-snurrar-pa-fel-satt_5975645.svdDagens Nyheter, 19 februari 2011

Ingves: Finanskrisen är över

Svenskan, 3 mars 2011
<http://www.sydsvenskan.se/ekonomi/article1400379/Ingves-Finanskrisen-ar-over.html>

Kina viktigast för Sverige

Dagens Nyheter, 19 februari 2011

Kvinnors företag ökar i snigeltakt

Göteborgsposten 3 mars 2011
<http://www.gp.se/ekonomi/1.563709-kvinnors-foretag-okar-i-snigeltakt>

Minns Martinette och Alla stjärtars byxa

Alingsås tidning, 7 januari 2008
http://www.alingsastidning.se/puff_vis.asp?id=872&sidnamn=ALINGSÅS

Producentpriser steg mer än väntat

Göteborgsposten, 2 mars 2011
<http://www.gp.se/ekonomi/1.562851-producent-priser-steg-mer-an-vantat>

Rekordtillväxten utmaning för Borg

Dagens Nyheter, 21 mars 2011
<http://www.dn.se/ekonomi/scb-tillvaxten-73-procent>

Stora skillnader i inkomstutveckling

Dagens nyheter, 3 mars 2011
<http://www.dn.se/ekonomi/din-ekonomi/stora-skillnader-i-inkomstutveckling>

Stort överskott i utrikeshandeln

Göteborgsposten, 2 mars 2011
<http://www.gp.se/ekonomi/1.562684-stort-over-skott-i-utrikeshandeln>

Svensk porslinstillverkning still going strong

Villatidningen, 27 augusti 2007
http://www.villatidningen.se/index.php?file=view_art.php&name=svensk-porslinstillverkning-still-going-strong

Över tusen nya jobb på Volvo

Göteborgsposten, 29 mars 2011
<http://www.gp.se/ekonomi/1.586774-over-tusen-nya-jobb-pa-volvo>

Webbsidor

Bergdala Studioglas

http://www.bergdaladesign.se/websites/bergdala/sd_page/2/1/index.php?

Designer:no name

<http://www.scandinaviandesign.com/news/non-ame/2002.htm>

De små tingens krig ur Torbjörn Lenskogs samling på Armémuseum i Stockholm

Utställningsestetiskt forum den 31 december 2010
<http://www.ueforum.se/recensioner2010/1009saker.php>

Gjuteriverken AB

<http://www.gjuteriverken.se/>

Gnosjöregionen

<http://www.gnosjoregionen.se/>

Helsingborgs Gummifabrik AB

http://www.helsingborgs-gummi.se/sv_html/om-oss.html

Expandera

<http://www.expandera.org/Expandera/Om.html>

Hemutställningen 1917

http://sv.wikipedia.org/wiki/Hemutställningen_1917

Industriförbundet

<http://www.ne.se/industriforbundet>

Industriplast AB

<http://www.stiindustriplast.se/>

Loom 3d print

<http://www.loom.nu/tjanster/print/index.php>

Mandus Wire AB

http://www.mandus.se/om_mandus.html

Manufakturaktiebolaget

<http://www.malmo.se/Medborgare/Kultur--noje/Arkiv--historia/Kulturarv-Malmo/L-O/Manufakturaktiebolaget.html> Artiklar

Mobergs Fabrik

<http://www.mobergsfabrik.se/>

Orrefors Jernverk

<http://www.orreforsjern.se/index.php?id=42>

Skrufs Glasbruk AB

<http://www.skrufsglasbruk.se/>

Smurfit Kappa Group

<http://corrugated.smurfitkappa.se/>

Sveriges elektrifiering

http://www.e.kth.se/~e99_cwa/tekinfo/text.htm

Södra Cell Mönsterås

http://www.sodra.com/PageFiles/10519/sodrac_mas_sv.pdf

Textilindustrin

<http://sv.wikipedia.org/wiki/Textilindustri>

Water Jet Sweden AB

<http://www.waterjet.se/>

Besökta industrier

Ardagh Glas Limmared AB

<http://www.ardaghgroup.com/glass-packaging>

Bending Group AB

<http://www.bendinggroup.se/intro.html>

Forsbergs Metallduk AB

<http://www.forsbergsmetallduk.se/>

Förlagshuset Nordens Grafiska AB

<http://www.fng.se/fng/>

Ingelsten & Co AB

<http://www.ingelsten.com/index.php>

M & E Ohlssons Klockgjuteri AB

<http://www.klockgjuteri.se/Klockgjuteri.html>

Melins Metall AB

<http://www.melinsmetall.se/>

Målerås Läder AB

<http://www.swecase.com/>

Plastinject AB

<http://www.plastinject.se/plastinject.asp>

Raus Stenkärlsfabrik

http://sv.wikipedia.org/wiki/Raus_Stenkärlsfabrik
<http://citybreak.skane.com/content/raus-stenkarls-fabrik-yoshio-nakajima-art-center>

Rydboholms textil

<http://www.rydboholmstextil.se/index.php?page=foretagsinfo>

Torsten Nilssons Snickerifabrik AB

<http://www.nilssonsnickeri.com/>

Utställningar

Delar & helhet, tomrum & massa
<http://oresundfa.com/>

Möbelmässan 2011
Stockholmsmässan

Examensutställning
Konsthögskolan i Malmö, 29 april

Film
Abu Simbel- Tempel som räddats
Lennart Ehrenborg 1968

Roy Andersssons regiknep
<http://www.youtube.com/watch?v=eagUVHUifuA&feature=related>

Fällning av bockkranen
<http://www.youtube.com/watch?v=zqCeX-fKRjA>

**LUNDS
UNIVERSITET**
Lunds Tekniska Högskola